

reflexion

Copyright i kliniken

»Den som ber sin patient minnas »nyckel, tandborste, lampa« ägnar sig sannolikt inte bara åt diagnostik – utan även åt piratkopiering.»

Nyckel, tandborste, lampa. Känns triaden igen? Mini-mental test, MMT, det instrument som i samklang med annan diagnostik hjälper oss uppskatta kognitiv förmåga, har med sina drygt 40 år på nacken utvecklats till en självklarhet och standard i minnesutredningar.

Men känns det också igen att testet är skyddat enligt upphovsrätten?

Sedan år 2000 äger Psychological Assessment Resources, PAR, licensen till MMT, och därifrån kan det köpas till en kostnad om 1,23 dollar per användning. Det är uttryckligen förbjudet att kopiera testet, att modifiera det utan tillstånd liksom att översätta det.

Den som ber sin patient minnas »nyckel, tandborste, lampa« ägnar sig sannolikt inte bara åt diagnostik – utan även åt piratkopiering.

I 2011 års sista nummer av New England Journal of Medicine belystes frågan i en intressant ledare. Författarna John C Newman och Robin Feldman pekar på att PAR har hindrat ett alternativt test, Sweet-16, från att få fäste genom att hänvisa till upphovsrätten. För även i detta ombeds patienten minnas tre ting – ett praktiskt handgrepp som eventuellt faller under upphovsrätten.

Författarna gör poängen att kliniska verktyg som utarbetats med hjälp av offentliga medel borde publiceras under öppen licens. På så vis kan det säkerställas att materialet även i framtiden står fritt att beforskas och modifieras för alla och envar.

Men, javisst. Här finns knappast några relevanta »om, men eller varför«.

Anne Brynolf
tf medicinsk redaktionschef
anne.brynolf@lakartidningen.se

Foto: Pontus Tideman

Malmö har landets största barnfattigdom. Sven-Olof Isacsson är ordförande i Malmökommissionen, som ska försöka minska ohälsan i Malmö. **AKTUELLT** Sidan 78

reflexion

71 Copyright i kliniken *Anne Brynolf*

signerat

75 Läkarförbundet inleder förhandling
Marie Wedin

It debatt

76 I skuggan av Astrid Lindgren-fallet:
Ingen motsättning mellan medicinsk etik och straffrätt *Fredrik Wersäll*

77 Apropå! Neurosedynkatastrofen Fortfarande föds barn med Neurosedynskada
Kerstin Strömland

aktuellt

78 Kommission ska minska ohälsan i Malmö

80 »Uppmärksamma barnens behov«

82 Myndigheter ska samverka för att säkra medicinsk kompetens i rättsfall

Utbildningsdepartementets hantering av narkosläkaren KU-anmäls

83 Allmänläkarupprop gav ytterligare anslag i Värmland

84 Nya ST – svårtolkade målbeskrivningar

85 Stora kunskapsluckor om ADHD och autismspektrumtillstånd

Patientsäkerhet/Ärenden

medicinsk kommentar

86 Kirurgi behövs i låg- och medelinkomstländer. Synnerligen kostnadseffektiv folkhälsointervention
Johan von Screeb

nya rön

87 Bisfosfonater tycks förlänga protesöverlevnaden *Karin Sundström*

Äta fisk tidigt ger mindre astmabesvär hos barn *Emma Goksör*

88 Psykisk ohälsa vanlig bland studenter vid prestigeutbildningar med höga studiekrav *Marie Dahlin*

Det svenska joderingsprogrammet fungerar bra, visar en uppföljningsstudie. Men Livsmedelsverkets rekommendation om minskat saltintag i relation till det moderna bruket av ojoderade salter inger oro för framtiden. Sidan 90

Foto: NordicPhotos. Liten bild, foto: Pontus Tideman

Mitokondriell priming kan förklara tumörers cytotostatikakänslighet
Karin Sundström

89 EEG-tecken på medvetande vid så kallat vegetativt tillstånd
Anders Hansen

Varje år får 90 miljoner små barn influensa
Anders Hansen

Dåligt resultat för nytt läkemedel vid Huntington
Anders Hansen

Klinik och vetenskap

90 Klinik översikt Svenska joderingen av salt har minskat frekvensen av struma. Men låg användning av joderat salt i skolorna ger oro inför framtiden
Helena Filipsson Nyström, Gertrud Berg, Robert Eggertsen, Lena Hulthén, Mille Milakovic

94 Originalstudie Svenska barnvaccinationsprogrammet når även de utlandsfödda barnen. Serologiska stickprov visar bra skydd jämfört med svenskföddas
Mikael A Andersson, Hans Hallander, Margaretha Ljungman, Helene Norder, Mia Brytting, Rigmor Thorstensson, Eva Netterlid

99 Klinik översikt Hereditärt angioödem – svår sjukdom med nya terapialternativ
Janne Björkander, Anette Bygum, Erik Waage Nielsen

104 Originalstudie Örontermometer kan användas på barn från 1 års ålder. Jämförelse av metoder för temperaturmätning på barn upp till 6 år
Britt-Mari Gilljam, Mia Wede

debatt och brev

107 Inför akutsjukvård i läkarutbildningen!
Ulf Ekelund, Lisa Kurland

108 Replik från Smittskyddsinstitutet och Stramarådet: Nationella rekommendationer för behandling av faryngotonsillit gäller
Otto Cars, Sigvard Mølstad, Christer Norman, Anders Ternhag, Malin André, Mats Erntell

110 Nya europeiska riktlinjer för speci-

webbfrågan:

Bör Sverige tillåta reumatologisk forskning med försöksdjur i större utsträckning än i dag?

Se Debatt nr 1–2, sidan 40.

Foto: Sara Holfve

KLINIK OCH VETENSKAP Örontermometer kan användas på barn från 1 års ålder. Tekniken är viktig, och värden från båda öronen bör tas. Sidan 104

alistutbildning i interventionell neuro-radiologi
Olof Flodmark

Läsarkommentarer

Mer debatt på webben

kultur

111 Curt Franksson – den svenska transplantationskirurgins fader
Carl-Gustav Groth, Lars Collste, Göran Lundgren

113 **lediga tjänster**

115 **platsannonser**

125 **meddelanden**

126 **information från läkarförbundet**

endast på webben

Fler artiklar på Lakartidningen.se

mest läst på lakartidningen.se

Mest lästa artiklarna på Lakartidningen.se de senaste två veckorna:

1. Friad – efter två år, åtta månader och nio dagar (nr 51, sidan 2694)
2. Högfettdieter är inte harmlösa – allvarliga hälsorisker har kartlagts (nr 51, sidan 2713)
3. Förundersökning inledd efter intervjun med narkosläkaren (nr 1, sidan 16)

Vetenskapliga artiklar har genomgått referentbedömning. Varje manuskript granskas av minst en (ofta fler) av Lakartidningens stab vetenskapliga experter. Granskningen av manuskript sker enligt internationella rekommendationer (www.icmje.org).

Organ för Sveriges läkarförbund
Box 5603, 114 86 Stockholm
Besöksadress: Östermalmsgatan 40
Telefon: 08-790 33 00
Fax: 08-20 76 19 (centralredaktion)
08-20 74 35 (annonser)
Webb: Lakartidningen.se
E-post: redaktionen@lakartidningen.se
annonser@lakartidningen.se
fornamn.efternamn@lakartidningen.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Jonas Hultkvist 08-790 34 61

Medicinsk huvudredaktör
Jan Östergren (internmedicin) 08-790 34 31

Redaktionschef och stf ansvarig utgivare
Karin Bergqvist 08-790 34 91

Tf medicinsk redaktionschef
Anne Brynolf 08-790 34 87

Webbchef
Elisabet Ohlin 08-790 34 97

Marknads-/annonsdirektör
Ulf Jansson 08-790 35 47

Medicinska redaktörer
Jon Ahlberg, docent (patientsäkerhet)
Margaretha Bågedahl-Strindlund, docent (psykiatri)
Ylva Böttiger, docent (klinisk farmakologi)
Mikael Hasselgren, med dr (allmänmedicin)
Lena Marions, docent (obstetrik/gynekologi och pediatrik)
Louis Riddez, docent (kirurgi)
Carl Johan Sundberg, docent (fysiologi)

Sekretariat
Inga-Maj Lagerholm 08-790 34 11
Britt-Marie Ström 08-790 34 79

Administration/ekonomi
Yvonne Bäärnhielm 08-790 34 74

Produktion
Marita Arvidsson (grafiker) 08-790 34 72
Mats Kardell (IT) 08-790 33 38
Bo Svensson (IT) 08-790 33 19

Grafik: Typoform (där inget annat anges)

Redaktion
Britt-Enström (webbredaktör) 08-790 34 81
Doris Francki (medicinsk redigering) 08-790 34 67
Sara Gunnarsdotter (reporter) 08-790 34 10
Sara Holfve (AD) 08-790 34 63
Jarl Holmén (medicinsk terminologi, korrektur) 08-790 34 64
Gabor Hont (kultur) 08-790 34 80
Carin Jacobsson (meddelanden) 08-790 34 78
Ewa Knutsson (medicinsk redigering) 08-790 34 83
Jan Lind (debatt) 08-790 34 84
Michael Lövttrup (reporter) 08-790 35 26
Marie Närlid (reporter) 08-790 34 29
Madeleine Ramberg Sundström (redigering) 08-790 34 82
Birgit Wilhelmson (medicinsk redigering) 08-790 34 94

Marknads- och annonsavdelning
Britt-Marie Aronsson (annonskoordinator) 08-790 34 95
Irene Balsam (annonservice) 08-790 34 90
Eva Larsson (säljare) 08-790 35 06
Göran Sterner (säljare) 08-790 35 03
Vivan Streng (annonservice) 08-790 34 73

Prenumerationsavdelningen
Hélène Engström 08-790 33 41
pren@lakartidningen.se

Läkartidningen Förlag AB
Håkan Wittgren (vd)

TS-kontrollerad upplaga: 41 600 ex
ISSN: 0023-7205 (pappersutgåva)
1652-7518 (webbupplaga)

Tryckeri Sörmlands Grafiska AB

organ för **Sveriges läkarförbund** grundad 1904
Sveriges läkarförbund är en medicinsk professioners organisation